

Consumenten en ondernemers bezorgd over onveilige en oneerlijke handelspraktijken nieuwkomers op de EU-markt

Geachte heer Beljaarts,

Allereerst feliciteren wij u met uw beëdiging tot minister van Economische Zaken. Wij wensen u veel succes toe met deze grote verantwoordelijkheid, in een tijd met veel kansen maar ook grote uitdagingen voor de Nederlandse economie. Graag delen we in deze brief onze zorgen over de handelspraktijken van spelers van buiten de EU die zich op de Europese consument richten, met name Aziatische webwinkels. Door gebrek aan handhaving komen er veel producten op de markt waarbij de productveiligheid, privacy en -duurzaamheid in het geding zijn en consumenten worden misleid. Bovendien legt oneerlijke concurrentie een dusdanige druk op Europese bedrijven dat het de bestaanszekerheid aantast. Ondernemers- en consumentenorganisaties roepen u op om via efficiënte en gecoördineerde handhaving scherper op te treden tegen de zorgelijke handelspraktijken van buitenaf.

Snelle opkomst

Dagelijks bezoeken miljarden consumenten over de hele wereld websites en winkels om de meest uiteenlopende producten en diensten te kopen. Voor Nederland registreerde de betaalvereniging¹ vorig jaar meer dan 7,04 miljard transacties van Nederlandse huishoudens, met een totaalbedrag van 172,1 miljard euro. In Nederland besteedt een gemiddeld huishouden jaarlijks €17.890 in de detailhandel. Hiermee levert de Nederlandse retail een belangrijke bijdrage aan het verdienvermogen, innovatiekracht en strategische positie van Nederland in Europa en de rest van de wereld.

In Nederland merken we echter een verschuiving in bestedingen. Zo zijn in Nederland de online bestedingen in China gestegen van €58 miljoen in Q1 2023 naar €102 miljoen in Q1 2024. Dit is nu al goed voor een derde van alle online bestedingen in China voor 2023 (€ 264 miljoen). China staat daarmee op de 2e plek van landen waar Nederlandse consumenten buiten Nederland hun online bestellingen doen². Deze nieuwe spelers van Aziatische origine, met enorme marketingbudgetten met als doel zo snel

¹ <https://factsheet.betalvereniging.nl/>

² Thuiswinkel Markt Monitor 2024. <https://www.thuiswinkel.org/nieuws/online-bestedingen-van-nederlandse-consumenten-in-china-zijn-in-het-eerste-kwartaal-van-2024-bijna-verdubbeld/>

mogelijk zo veel mogelijk consumenten te binden³, hebben zich opgewerkt tot de meest bezochte websites, zowel in Nederland als in andere landen van de Europese Unie.

(on)Eerlijke concurrentie

Op dit moment is het voor de Nederlandse (online) retail uitdagend om op gelijke voet te concurreren met deze nieuwe spelers van buiten de EU. Zo roepen de handelspraktijken die deze spelers hanteren vragen op over hun conformiteit met Europese regels, met name op het gebied van consumentenbescherming, productveiligheid, privacy en naleving van duurzaamheidsregelgeving. Het is zaak een gelijk speelveld voor onze ondernemers te waarborgen en onze open, interne Europese markt te beschermen tegen oneerlijke concurrentie.

Consumenten onvoldoende beschermd

De nieuwe spelers op de markt houden zich vaak niet aan alle relevante consumentenwet -en regelgeving. Dit draagt bij aan het ongelijke speelveld, omdat consumenten eerder deze platforms zullen vinden en kiezen in plaats van bedrijven die minder agressieve marketingstrategieën hanteren. Zo zien we bijvoorbeeld dat de nieuwe platforms misleidende tactieken gebruiken om consumenten onder druk te zetten om aankopen te doen, door het impliceren van valse schaarste en een gevoel van urgentie en populariteit te creëren. Dat is in Europa verboden. Er is ook sprake van niet-transparante misleidende prijspraktijken die eerlijke concurrentie ondermijnen en de consument kunnen aanzetten tot het doen van ongewilde aankopen, wat niet in lijn is met de Richtlijn Prijsaanduiding⁴. Daarnaast geven de getoonde prijzen niet weer wat consumenten aan het einde van het bestelproces werkelijk moeten betalen en verloopt het retourneren van producten vaak moeizaam (als het al lukt). Voor wat betreft de privacy van de gebruikers van apps zijn grote zorgen dat meer data wordt verzameld dan noodzakelijk, met als gevolg schending van privacy-rechten⁵.

Onveilige producten overspoelen handhavers

Op de Europese markt komen steeds meer onveilige producten van Aziatische aanbieders die niet aan de EU-regels voldoen en mede daardoor goedkoper kunnen worden aangeboden. Verschillende onderzoeken hebben aangetoond dat producten die worden verkocht door deze spelers vaak niet voldoen aan de productveiligheidseisen en labeling van de EU, zoals het ontbreken van een CE keurmerk bij speelgoed en elektronica of ingrediëntenlijsten bij cosmetica⁶. Als de toeleveringsketens volledig buiten de jurisdictie van EU-regelgevers vallen, ontstaan er handhavingsproblemen. Daarbij ontbreekt vaak een contactpunt in Europa, terwijl de nieuwe GPSR stelt dat er een *authorised representative* moet zijn in de EU (onder meer om verhaalsrecht mogelijk te maken). Het gevolg is dat consumenten onvoldoende worden beschermd tegen onveilige producten en onvoldoende worden voorgelicht over het product. Dit zorgt voor onveilige situaties voor consumenten.

³ “Party-state Support for Chinese E-commerce Export Development”: https://eizba.pl/wp-content/uploads/2024/05/Foray-China-Report-on-China-Party-State-Support-for-Ecommerce-Export-Development-DOCX_REVISED.pdf

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/NL/legal-content/summary/price-indications-on-consumer-products.html>

⁵ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/03/11/temu/>

⁶ <https://www.toyindustries.eu/95-of-toys-bought-from-new-online-platform-break-eu-safety-rules/>

Verduurzaming op losse schroeven

Het Europees bedrijfsleven is met ambitie aan de slag met duurzaamheidswetgeving, waarbij bedrijven diepteinvesteringen doen om een duurzame transitie te realiseren. Nieuwe spelers verstoren deze ambitie. Volgens Reuters wordt inmiddels bij een derde van het langeafstandstransport het vliegtuig gebruikt voor het verzenden van (individueel geadresseerde) webwinkelpakketten door Aziatische e-commerceplatforms, met een aanzienlijke impact op de CO2 footprint. Daarentegen moeten bedrijven in Europa, met de komst van de Green Deal, volop investeren in duurzamere businessmodellen en transparant zijn over hun uitstoot.

We maken onze ernstige zorgen over het naleven van de duurzaamheidswetgeving en vrezen dat de praktijken die we nu zien, de effecten van de duurzame investeringen van bedrijven kunnen verstoren. Europese partijen dragen kosten voor recycling en het opruimen van producten, terwijl door gebrek aan handhaving de buiten Europa gevestigde partijen niet aan deze regelgeving voldoen en hier ook geen kosten voor dragen. Denk aan Europese en nationale wetgeving als de WEEE, uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, de regels omtrent verpakkingsafval en plastic recycling, rapportageverplichtingen in de keten (CSRD) en opvolging van ecodesign (ESPR, waaronder repareerbaarheid). Ten slotte is het voor niet-Europese spelers mogelijk invoerrechten te 'omzeilen' door pakketten van onder de 150 euro in te voeren. Zo wordt de consument, vanwege de lage prijs (o.a. door niet inachtneming van de milieukosten van producten), gestimuleerd te bestellen bij niet-Europese spelers. We raden aan om te onderzoeken of het afschaffen van deze belastingvrije drempel, zoals ook de Europese Commissie voorstelt⁷, zou kunnen bijdragen aan een eerlijker speelveld.

Europese ontwikkelingen

We verwelkomen de nieuwe Europese regelgeving voor retailers die gaat helpen meer grip te krijgen op ketens, maar zien ook dat dit niet dé oplossing zal zijn voor bovenstaande uitdagingen. Zo is het goed dat de invoering van een Digitaal Product Paspoort handhaving ondersteunt, de CSRD bedrijven verplicht tot transparantie, de CSDDD aanzet tot actie om negatieve impact tegen te gaan, de DSA en DMA toezicht houden op oneerlijke handelspraktijken en de nieuwe GPSR inzet op handhaving op bestaande processen. Maar Europese bedrijven worden disproportioneel geraakt door deze maatregelen. Daarom moet ingezet worden op het voorkomen van fragmentatie van wetgeving en dient wetgeving getoetst te worden aan handhavingsmogelijkheden en handhaving zelf.

Efficiënte en gecoördineerde handhaving nodig

Kortom: er is een situatie ontstaan waarin een aantal nieuwe spelers de veiligheid van de consument in het geding brengt en oneerlijk concurreert met bedrijven in Europa. Vanwege deze oneerlijke concurrentie en de effecten ervan op duurzaamheid, de bestaanszekerheid van Nederlandse bedrijven en de bescherming van de consument vragen ondergetekenden aandacht voor de handelspraktijken en de gebrekkige naleving van wetten en regels door nieuwe spelers die zich duidelijk richten op de Europese markt.

In het licht van de bovenstaande zorgen pleiten ondergetekenden voor efficiënte en gecoördineerde handhaving van bestaande regelgeving door toezichthouders. De geschetste problemen zijn zowel langslappend als nijpend. De Consumentenbond heeft recent nog een klacht ingediend tegen het bedrijf

⁷ [EU takes aim at China's Temu and Shein with proposed import duty](#) (Financial Times 03-07-24)

Temu en de marktautoriteiten opgeroepen de Europese regels te handhaven. Zo hebben tientallen Europese consumentenorganisaties een formele klacht ingediend bij hun nationale marktautoriteit en toezichthouders opgeroepen Temu te onderzoeken op het schenden van de Digital Services Act (DSA)⁸. Inmiddels heeft de Europese Commissie Temu en Shein formele verzoeken gestuurd om informatie over de naleving van de DSA⁹. Daarnaast heeft de Poolse consumentenautoriteit Temu formeel gevraagd naar de naleving van de Omnibusrichtlijn met betrekking tot transparantie van prijskortingen en misleidende tactieken.

Maar al in het jaar 2020 bracht de Commissie voor Consumentenaangelegenheden van de Sociaal-Economische Raad (SER), op aanvraag van toenmalig staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat Mona Keijzer, een rapport uit met aanbevelingen om het toezicht op “directe import uit derde landen” te verscherpen¹⁰. Sindsdien is er veel gebeurd, maar veel van de aanbevelingen zijn vandaag dus nog onverminderd relevant. Zo moeten belangrijke toezichthouders zoals NVWA en ACM over voldoende capaciteit beschikken om non-conforme producten van de Europese markt te weren, het toezicht te verscherpen en nalevingscontroles te intensiveren. Bezuinigingen op de betreffende organisaties passen in onze ogen hier niet bij.

Het is verder belangrijk dat Europese en nationale regelgeving consequent en vanuit dezelfde principes wordt toegepast op alle bedrijven die zich richten op consumenten in de EU, ongeacht hun herkomst. Hier moet versneld op worden ingezet. Hiervoor is het onder meer van belang dat samenwerking en uitwisseling tussen toezichthouders bevorderd wordt. Dit bevordert een gelijk speelveld en is uiteindelijk in het belang van de Nederlandse consument, (online) retail, de Nederlandse economie en een gezond klimaat.

We staan tot uw volledige beschikking om dit onderwerp verder te bespreken en gaan graag nader in gesprek.

Hartelijke groet,

Marlene ten Ham - Algemeen Directeur Thuiswinkel.org
Sandra Molenaar - Algemeen Directeur Consumentenbond
Roos Smulders - Algemeen Directeur Modint
Eus Peters - Algemeen Directeur Raad Nederlandse Detailhandel
Jan Meerman - Algemeen Directeur INretail
Martin Hof - Branchemanager consumentenelektronica Techniek Nederland
Ankie van Wersch - Directeur-bestuurder MVO Nederland

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_24_2326

⁹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/w-trosce-o-polskich-konsumentow>

¹⁰ <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2020/direct-import-buiten-eu.pdf>